

18.87x15.22	1	2	עמוד	מצב הרוח	25/10/2019	70517625-3
רוח הגולן - עמות - 29100						

פרשה ופירושה

הרב ד"ר איתמר אלדר, ראש בית המדרש בישיבת אורות-שאול בתל אביב מבית עמותת 'רוח הגולן'

להתחיל מבראשית

רבי יצחק. אפשר שהמלים 'שנצטוו בה ישראל', מרמזת לכוונתו, שספר התורה, בהיותו מיועד לעם ישראל, עליו להתחיל בנקודה הראשונה בה ישראל ניצב לפני הקב"ה כעם, וזה קורה רק בקידוש החודש.

הבנה זו מציפה מתח אחר הקיים ביהדות בין לאומיות

התורה יוצרת איזון חשוב בין לאומיות ואוניברסליות, בין היותו של העם היהודי שייך למשפחת העמים, לבין מעמדו כ'עם לבדד ישכון'

ואוניברסליות. האם העם היהודי המכונס בתוך עצמו, 'עם לבדד ישכון', פטור מלהתעניין בהיסטוריה של העולם ובמתרחש מחוץ למסגרת התנהלותו, או שמא עליו לקיים קשר וזיקה גם עם ההיסטוריה האוניברסלית?

נראה כי התורה יוצרת איזון חשוב בין לאומיות ואוניברסליות, בין היותו של העם היהודי שייך למשפחת העמים, לבין מעמדו כ'עם לבדד ישכון'.

האינטראקציה בין העם היהודי לאומות העולם איננה פסולה על פי התורה, והיא עצמה מניחה את התשתית בסיפורי בראשית לקשר הזה. אולם אל לה למגמה זו, לטשטש את ההבדל שבין העם היהודי לשאר העמים. אל לה לפגום בזהותו של העם היהודי, במורשתו ובלאומיותו. מתוך ערפל זה שבין החוק לרוח, בין ההלכה למסורת, בין לאומיות לאוניברסליות, בין אוניברסליות להתבדלות, בוקעת ועולה בשורת תורתנו האומרת "בראשית ברא א-לוהים את השמים ואת הארץ".

ידועה שאלתו של רבי יצחק ברש"י הראשון, מדוע לא פתחה התורה ב"החודש הזה לכם", שהיא מצווה ראשונה שנצטוו בה ישראל. הדרך הפשוטה להבנת הקושיה, היא להניח כי רבי יצחק תופס את ספר התורה כקובץ חוקים, ועל כן סיפורי בראשית, סיפורי האבות ותחילת ספר שמות, אינם רלוונטיים לקודקס החוקים הזה. כשם שלא נמצא בספר החוקים של מדינת ישראל סיפורים על העליות, החלוצים ומלחמת השחרור, על אף שאלו מהווים את התשתית למדינת ישראל ולספר החוקים שלה.

דרך זו מניחה במוקד הדיון את השאלה היסודית, מהי דת בכלל, ומהי הדת היהודית בפרט. האם מדובר באוסף חוקים המכתיבים אורח חיים מחייב המעצב את התודעה הדתית, או שמא תשתית היהדות איננה מורכבת רק מקובץ חוקים כי אם גם ממסורות? אם כך פני הדברים, הרי שסיפור הגירוש מגן עדן צריך ללמדנו יסוד חשוב, ביחס לציווי ולהפרתו; סיפור המבול מלמדנו מוסר חברתי מהו; מגדל בבל מלמד על סכנת היוהרה שאליה עלולה להיסחף תרבות טכנולוגית מצליחה; סיפורי אברהם מלמדים אותנו מהי נאמנות לארץ ישראל; וסיפורי יוסף ואחיו מלמדים אותנו ערכי משפחה וקהילה, ועוד.

מבט עמוק על תורת ישראל מלמד אותנו, כי התורה שלמה ומכילה מערכת חוקים הקובעת גבולות, יחד עם מסורת של סיפורים וערכים הצומחים ועולים מתוך אורח חיים. היהדות איננה רק השולחן הערוך ועולם ההלכה, כי אם גם רוח ישראל סבא, המנשבת מסיפורי התורה ומדמויות המופת של אבותינו. כל אלו גם יחד, מכוננים את התודעה היהודית המלאה.

ניתן להציע פרשנות נוספת להנחת היסוד שמאחורי קושייתו של